

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

פרשת דברים-ט' באב תשפ"ב | גליון תתק"י (שנה י"ט)

האם במוצאי תשעה באב מותר לכל אחד לאכול בשר משום שסיים את מגילת איכה?
קימ"ל אורח חיים סימן תקנ"ה בתשעה באב לעת ערב הציתו אש בהיכל ונשרף עד שקיעת החמה ביום עשירי, ומפני כך מנהגו שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בליל עשירי ויום עשירי, וברמ"א ויש מהממירין עד חצות היום ולא יותר, אם חל תשעה באב בשבת ונדהה ליום א', מותר לאכול בשר ויין ב', אבל בלילה אסור מפני אבלות של יום.

יש לחקור האם מותר לעשות לכתחילה סיום ולאכול בשר במוצאי תשעה באב.
הנה המהרש"ם בדת תורה סימן תקנ"ה כתב דיש להתיר לאכול במוצאי תשעה באב בשר בסעודת סיום מסכת, גם אם מכוון לסיים המסכתא דווקא במוצאי הצום.

ובספר אורחות חיים סימן תקנ"א סקל"ה כתב פעם היה הצדיק הק' ר"י מרוזין זצלה"ה בכפר ולא היה סיום על מסכת, אחר התענית תשעה באב שיהיה מותר לאכול בשר לאחר התענית, וצוה לאנשים שם שילמדו מסכת משניות לעשות סיום ושיאכלו בשר.

ובפסקי תשובה סימן קצ"ד בהגה"ה מביא שהגה"ק מסוכוטשוב זצ"ל בעל האבני נזר סיפר כי הגה"צ מוהר"י מקוטנא בעל ישועות מלכו היה נוהג לאכול בשר בליל מוצאי תשעה באב על סמך סיום מגילת איכה ביום ט' באב.

ובספר כנסת ישראל להגה"ח מוהר"א וינברגר זצ"ל עניני ט"ב מביא שהרה"ק ה"צמח צדיק" זצ"ל מויזניץ נהג להדר אחר סיום במוצ"ט.

יש לחקור האם כל אחד יכול לאכול בשר במוצאי תשעה באב בגלל שסיים מגילת איכה.

הנה הרמ"א יור"ד סימן רמ"ו סעיף כ"ו כתב וז"ל וכשמסיים מסכתא מצוה ולעשות סעודה ונקראת סעודת מצוה ע"כ, וכתב במנחת פיתים שם דה"ה כשמסיים אחד מכ"ד ספרים הוא סעודת מצוה.

וכן כתב בפני יהושע ברכות י"ז עמוד א' על הא דאיתא בגמ' שם רבי יוחנן כי הוי מסיים ספרא דאיוב אמר הכי סוף אדם למות סוף בהמה כו' ועליו אמר שלמה טוב שם משמן טוב, וז"ל דר' יוחנן כד מסיים ספרא דאיוב היה רגיל לעשות סעודת סיום כדאשכחן בגמ' שבת קי"ט ע"א דאפילו בסיום מסכתא הוי עבדי יומא טבא לרבנן.

ובספר מנהג ישראל תורה הלכות פסח ע"מ רנ"ז כתב הנה ביה"ר שאומרים בסיום מסכת הנוסח "כן תעזרנו להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם" הרי דגם בסיום ספר עושין סעודת מצוה.

וכן כתב בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א' סימן קנ"ז שגם למוד מקרא בחבורה שנמשך איזה זמן שלא גרע מכל מצוה שיש לעשות שמחה ומשתה והיא נחשבת סעודת מצוה כשגומרין איזה ספר כשלמדו בעיון.

מעדני אשר: נראה דלכן לא כל אחד יכול לאכול בשר על סמך שסיים מגילת איכה, משום דרק כשלומד ומבין נקרא סיום מסכתא כמו שכתוב באגרות משה הנ"ל, ובענין קטן שעושה סיום מסכתא בתשעת הימים האם לגדלים מותר לאכול בשר, עיין גליון מעדני אשר פרשת דברים תשע"ו דברים נפלאים בענין זה.

קטנים שאוכלים בתשעה באב שחל בשבת

האם יש להם חיוב לעשות הבדלה לפני שאוכל?
יש לחקור קטן שהגיע לחינוך שאוכל בתשעה באב שחל ביום א' כמו השנה האם יש לו חיוב לעשות הבדלה לפני שאוכל או דיילמא יכול לאכול בלא הבדלה.

הנה בשו"ת מהרי"ל דסקין קונטרס אחרון סימן ה' אות ע"ב כתב דהקטנים יבדילו לעצמן, לפני שאוכלים מדין חיוב חינוך של הבדלה.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ז' סימן ע"ז נשאל דמה חינוך שייך בזה הלא כשיגדל לא יאכל בתשעה באב.

ומתוך בכמה אופנים:

האחד: דכבר נכנס בגדר חינוך הבדלה בשבת פשוטה א"כ הוא בגדר חינוך הבדלה, אף דענין פרטי זה דהבדלה בט"ב לא שייך ביה חינוך אטי גדלותו. **השני:** דכיון דחולה שאב"ס מותר מעיקר הדין גם בגדולים וא"כ צריך לחנך לדעת סדר האכילה בט"ב שמותר לאכול בו.

וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רמ"ג נשאל בט"ב באב שחל בא' בשבת כמו השנה אם הקטנים שאוכלים חייבים להבדיל קודם אכילתם.

ומסיק להלכה: דכיון שבידם להבדיל שהרי חמר מדינה לפנינו, א"כ יש לנו להצריכו להבדיל בת"ב קודם שיאכל, שהרי מחוייב הוא להבדיל משום מצות חינוך ויוצא ידי חובה גם בטעימת הקטן, ואם יש לו בביתו על מה להבדיל ואין צריך להמשיך יותר בתענית מחמת ההבדלה, נראה דצריך שיבדיל קודם שיאכל, ובפרט שעונש האוכל קודם הבדלה מבואר בגמ' פסחים ק"ה ע"א דמיתתו באסכרה רח"ל, והתינוקות ח"ו עלולים לזה וכדאשכחן בגמ' תענית כ"ז ע"ב שהיו מתענים ביום ד' על האסכרה שלא תפול בתינוקות עיין שם, וא"כ שייך בזה גם משום חמירא סכנתא מאיסורא, ובפרט שאין הדבר כרוך בצער כלשהי, דבמקום שאי אפשר אין מעכבים אותו מלאכול, אבל דבמקום שאפשר נ"ל שיבדיל על חמר מדינה, אבל לא על היין, דחמיר טבא אף בעשירי כמבואר בסימן תקנ"ח, ומכ"ש ביום ת"ב גופא דחמיר טפי ובגמ' תענית ל' ע"ב כל האוכל וכו' קרי ביה ותהי עונותם על עצמם.

אבל יש שסוברים שקטן יכול לאכול ללא הבדלה: משום דגם לפני קידוש מותר להאכילו כשצריך לכך, ועוד כשיגדיל יצום ול"ש חינוך לזה ביום צום, ועוד סמכינן אראשונים דליכא חיוב הבדלה ביום זה, ודיילמא אתי למיסרך, כך כתב בשו"ת ישמח משה ח"א סי' מ', וכן באורחות רבנו בשם הגרי"ק זצ"ל, וכן בשו"ת צבוק"ל גאב"ד ירושלים שליט"א, מועדים וזמנים שם, שמירת שבת פרק ס"ב סעיף מ"ה, שו"ת שרגה"מ ח"א סי' נ"ט.

גליון זה נודב לעילוי נשמת הגאון הצדיק רבי **אברהם משה באב"ד** זצוק"ל בן הגאון רבי **מנחם מנדל** זצ"ל מלפנים רב בגורא המורא ברומניה ואח"כ בארה"ק ביפו ובסוף ימיו ברחוב סלנט בעיה"ק ירושלים תובב"א נכד המנחת חינוך חתן הרה"ק רבי **אליעזר ניסן מדויקוב** ז"ע וגיסו של בעל המקור ברוך **מסעות ויוניץ** ז"ע מנו"כ בעיה"ק צפת ת"ו באיזור של רבי פנחס בן יאיר בצד חלק התחתון נפטר י"א אב תש"מ לא השאיר אחריו זש"ק מי שיכול להדליק נר או ללמוד משנה תבוא עליו הברכה הונצח ע"י תלמידיו ומעריציו

גליון זה נודב לעילוי נשמת שר התורה והיראה הרביץ תורה ויראה דבר ה' זו הלכה עשרות בשנים מורה דרכם של רבבות ואלפים עמד כחומה בצורה על משמרת טהרת כרם בית ישראל הגאון הצדיק רבי **יצחק טוביה וייס** זצוק"ל גאב"ד ירושלים הונצח ע"י תלמידיו בעיר בית שמש יאה רעוא שזכותו הגדול של מרן תנן עליהם להתברך בכל מילי דמיטב

גליון זה נודב ע"י ידידו הגאון רבי **דוד הלוי רובינשטיין** שליט"א ירושלים רב ביהמ"ד המרכזי מגדנות אליהו לרגל השמחה הכפולה השרויה במעונו שמחת הולדת נכדיו התאומים בנים לבנו ידידינו הרב **יהושע** שליט"א חתן ידידינו הגאון **שאל גולדמן** שליט"א ראש כולל זוייעל ירושלים יאה רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נח מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

האם מי שאינו מתאבל על ירושלים לא יהא לו חלק לעולם הבא?

איתא בגמ' תענית ל' עמוד ב' כל העושה מלאכה בתשעה באב ואינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה, שנאמר "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה" מכאן אמרו כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה.

יש להקשות: מה הכוונה רואים בשמחתה, הרי רואים הרבה צדיקים שנתאבלו על ירושלים ואין חיים כבר, ואם הכוונה שלעתיד יקומו לתחיים המתים אינו יכול להיות שזה פירושו, שאינו יכול להיות שמי שאינו מתאבל לא יהיה להם חלק להבא, א"כ מדוע זה אינו מבואר במשנה בתוך אלו שאין להם חלק לעולם הבא, כך מקשה רבי צדוק מלובלין.

איכא כמה תרוצים:

א. בשבולי הלקט סדר תענית סימן רע"ד כתב בשם אחי ר' בנימין כך הוא פירושו של דבר המתאבל עליה, ראוי הוא לראות בנחמתה, ואם יהיה בעקבי הקץ, והרי הוא נכתב בכת הצדיקים על כל הכתוב לחיים בירושלים הראויין לגאולה, וכל שאינו מתאבל עליה, אינו ראוי לראות בנחמתה, ואפילו אם יהיה בעקב הגאולה, והרי הוא נכתב בכת הרשעים שאינם מאמינים ואינם ראויין לגאולה. כמו שמצינו במצרים, שכל אותן שלא האמינו בגאולה, מתו בשלשה ימי אפילה, וסיים ואנחנו וכל ישראל המאמינים ישועות אלהינו, נזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכל, ועיין בריטב"א מה שכתב.

ב. הכלל הוא, כל כחות האדם נמשך אחר המחשבה, בזה שהאדם חושב נמשך כל עצמות האדם, ונמצא כאשר האדם חושב בקדושה ומתאבל על ירושלים, אז מחשבתו ועצמותו בקדושה, וזוה"ק הוא לשון הזדככות, אז האדם מזדכך ורואה עתה בשמחה קצת, דהיינו שמשגי קצת משמחת ירושלים איך יהיה לעתיד לבוא, כך כתב בקדושת לוי על איכה.

ג. בודאי אין הפירוש שזוכה לראות בבנין בית המקדש בחייו כי הלא הם לא האריכו ימים כל כך, וגם אין המכוון על שיזכה לתחיית המתים ויראה בנין בית המקדש כי אז הלא כל ישראל יזכו לעולם הבא כמו שנאמר ישעיה ס' כ"א ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ ומה זה דוקא כל המתאבל וכו' אמנם המכוון הוא שזוכה ורואה עוד בעת האבל הוא מרגיש הארת השמחה והוא כענין הנזכר במדרש איכה רבה א' נ"א על ההוא טייעא שאמר ליהודי שרי תורך בעת החורבן ומיד אמר לו אסור תורך מפני שהרגיש שכבר נולד משיח והכיר את זאת על ידי געית השור כמו שאמרו שם מפני שהם יש להם יותר הרגשה מהאדם כמו שמצינו באתון של בלעם וזה ענין ערומים בטייר (במדבר רבה י"ט, ג) היינו בצפצוף עופות, ומה גם האדם על ידי הרגש הקדושה יוכל לראות מיד בזמן האבל שלו הישועה של משיח שהוא באמת מוכן בכל שנה לבוא אם יהיה הדור ראוי לכך, ועל זה אמרו שם במדרש מה לנו ללמוד מן הטייעא הלא מקרא מלא הוא ישעיה י"ז והלבנון באדיר יפול ואין לבנון אלא בית המקדש ותיכף נאמר ויצא חוטר מגזע ישי, והנה ענין החורבן נאמר בלשון עתיד יפול והישועה נאמר בלשון עבר ויצא חוטר וגו' ונחה עליו וגו', כי הנביא כאשר נתגלה לו העתידות החורבן תיכף הרגיש וראה הישועה שהוא מוכנת עוד מקודם, כך כתב ר' צדוק הכהן מלובלין פרי צדיק פרשת דברים.

וכעין זה מביא באמרי אמת פרשת דברים דמקשה השפת אמת שמות תרמ"ג הלא רואים צדיקים שמתאבלים ונפטרים מקודם, ואם זה קאי על הדור שקודם הגאולה מה הרבותא, אולם הפירוש הוא שהמתאבלים על ירושלים רואים את הגאולה הגם שעודם בגלות, כתיב זכריה ח' י"ט כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, שם ג"כ הפי' כך ולעתיד אלו הימים יהיו באמת יום טוב, כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה היינו שיכולים להמשיך ולהרגיש האור שיהיה לעתיד, שום דבר לא נאבד בגלות.

איך יכול להיות שבגלל שלא עשו לפנים משורת הדין נחרב בית המקדש

וכי זה חיוב לעשות כן?

איתא בגמ' ב"מ ל' ע"ב, וכן פ"ח ע"א לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה, ולא עבדו לפנים משורת הדין.

יש להקשות: הרי בגמ' יומא ט' ע"ב שבת ק"ט ע"ב אמרינן דהיה להם כמה עונות חמורות, ואיך אמרינן דסיבת החרבן משום שלא דנו לפנים משורת הדין, עיין תוס' ב"מ ל' ע"ב.

ועוד: מה חמור כל כך שלא דנו לפנים משורת הדין דעל זה נחרב הבית, הרי אם אדם יחיה כל חייו ולא יעשה לפנים משורת הדין לא יענש.

ומתוך החפץ חיים: בספרו שמירת הלשון עשר הזכירה פרק ב' וז"ל ואם מדתו תמיד להתנהג עם אנשים שלא לוותר להם כלום משלו ושלא לרחם עליהם, הוא מגביר בזה למעלה את מדת הדין על העולם וגם לעצמו, בדמדה שאדם מודד, מודדין לו ואין מותרין כלום ממעשיו, וזה כונת הגמ' דאם היה מעבירין על מדותיהן הקב"ה היה ג"כ מוחל להן והיה מחפש זכות לזכות אותם על עבירות שעשו דלר נתכונו, דאין אדם חוטא אלא א"כ כנס בו רוח שטות, ואין טענות של משוגע אבל הם שהעמידו דבריהם שלא לותר כלום יותר ממה שחייבים ע"פ הלכה, ואמרו צריך לעשות רק מה שכתוב, לכן דקדק הקב"ה אחריהן על כל עבירות.

וכן כתב בפנים יפות בפרשת ואתחנן וז"ל איתא בחז"ל ב"מ ל' ב' לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה, וענינו אף שהתחייבו גלות בעונותיהם, אם היו מתנהגים לפנים משורת הדין לא היה הקדוש ברוך הוא מדקדק עליהם במדת הדין, והיה מסלק מלפניו כל המסטינים והמקטרגים עליהם והיה עושה עמהם במדת החסד לפנים משורת הדין.

מעדני אשר ובוזה נראה ליישב באופן נפלא את המדרש התמוה: במדרש איכה פתיחתא כ"ד דבשעת החרבן בכה אברהם להקב"ה ואמר רבונו של עולם למאה שנה נתת לי בן וכשעמד על דעתו אמרתי לי העלהו לעולה ונעשיתי עליו כאכזרי ולא רחמתי עליו אלא אני כפתתי אותו ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בני, פתח יצחק ואמר אני נעקדתי על המזבח למה לא תרחם, פתח יעקב בני מסרתי עצמי למיתה עליהם כשעשיו רצה להרגם וסבלתי כל ימי צער גידול בנים, ועכשיו לא תרחם, פתח משה ולא רועה נאמן היתי על ישראל ארבעים שנה, באותה שעה קפצה רחל אמרה לפני הקב"ה ואמרה רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיעקב אהב אותי יותר ואבא החליף אותו ואני סבלתי את החרפה, ואיך אתה לא מרחם, מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר בשביל רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הדא הוא דכתיב ירמיה ל"א י"ד כ"ה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו וכתוב כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך ויש תקוה לאחרייתך נאם ה' ושבו בנים לגבולם.

יש להקשות: איך יכול להיות שהזכות של רחל שויתרה לאחותה היא זכות יותר גדול מעקידת יצחק, וכן משאר דברים שעשו האבות, אין הכי נמי לא כל אחד מוותר לאח או לאחות, אבל מ"מ איך עדיף שזכות זה גדול יותר מעקידת יצחק, ולפי זה אתי שפיר מדוע דווקא רחל אמנו שמע הקב"ה, כיון שסיבת החרבן היה שלא ויתרו אחד לשני, א"כ רחל אמנו שויתרה לאחותה עם כזה גבורת הנפש לפנים משורת הדין, זכתה שזכות שלה תגרום שיבוטל חרבן הבית ושבו בנים לגבולם, ויעזור הקב"ה בזכות שנתחזק במדה זו נזכה במהרה לבנין השלם, מעדני אשר.

"חמשה עשר מי יודעי"

הודעה משמחת לרבות הקוראים ברחבי תבל
לאחר מאות פניות בשבועות אחרונים
לרכישת ספרי מעדני אשר שכבשו את כותלי המזרח
של לומדי התורה ומבקשיה
לצערנו ולשמחתנו אין להשיג דרכנו את ספרי המכון
לאחר שאולו מהשוק עקב הביקוש הרב
ואיש בשורה אחרנו
שבקרב א"י יצא לאור ספר החמשה עשר במספר
"ספר מעדני אשר עניני חנוכה"
מאות חקירות הלכתיות בהלכה ואגדה בעניני חנוכה
מהדורת ידידנו הרב **יצחק איזיק ראבין** שליט"א ליקוד
שמזכה אותנו במהדורא שלישיית של ספרי המכון
מי שמעונין להנציח את קרובו ולהאיר את נשמתם באור התורה הנצחי
שיפנה למשרדי המכון

האם בתשעה באב מותר להרהר בדברי תורה אם אינו מוציא בשפתיו?

איאתא בגמ' תענית ל' ע"מ א' וכן קימ"ל אורח חיים סימן תקנ"ד ס"ק א' אסור לקרות בתורה נביאים וכתובים, ולשנות במשנה ובמדרש ובגמרא בהלכות ובאגדות, משום שנאמר תהלים י"ט פקודי ה' ישרים משמחי לב, אבל קורא הוא באיוב ובדברים הרעים שבירמיה, ואם יש ביניהם פסוקי נחמה, צריך לדלגם, בענין האם בתשעה באב יש חיוב של לימוד התורה כמו בכל יום עיין מה שכתבנו בספר מעדני אשר שנת תשס"ז דברים נפלאים, ובענין האם לימוד אותיות א' ב' הוא בכלל לימוד התורה ואסור ללמוד בתשעה באב, עיין בגליון מעדני אשר חג השבועות שנת תשע"ח.

יש לחקור האם להרהר בדברי תורה מותר בתשעה באב כיון דקימ"ל אור"ח סימן מ"ז דהמהרהר בדברי תורה אין צריך לברך ברכת התורה או דינא לענין איסור לימוד בתשעה באב אסור אף בהרהור.

הנה בספר האגור הלכות תשעה באב סימן תתמ"ז כתב וז"ל כתב מהר"י מולן ללמוד בט' באב ע"י הרהור רוב רבותינו פוסקים דהרהור לאו כדבוד דמי, לענין קריאת שמע וברכת המזון אפי' למ"ד אין צריך להשמיע לאזניו, מ"מ להוציא בשפתיו צריך אבל בהרהור כלל לא.

ומסיק האגור: אמנם נלע"ד דהכא בט' באב הוא הטעם שאסור ללמוד משום שמחה דכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב, א"כ עיקר השמחה הוי בהרהור שאם ילמוד ולא יבין מה שמחה יש, ודמי להא דאז"ל תלמידי חכמים אסור להם להשהות במקום הטנופת שאי אפשר להם בלא הרהור תורה. לכן נראה לאסור.

ובש"ע סימן תקנ"ד ס"ק ג' כתב המחבר יש מי שאוסר ללמוד ע"י הרהור.

ובמשנה ברורה סימן תקנ"ד ס"ק ה' כתב אף דהרהור לאו כדבוד דמי, שאני הכא דעיקר טעמא משום שמחה ובהרהור איכא שמחה, ומהאי טעמא אסור ללמוד איזה דרוש או קשיא או תירוץ אפילו בדברים הרעים מפני שמחה היא לו, ואסור להורות הוראה אם לא לחולה הצריך עכשיו ואסור לדון דיני ממונות דדין היינו תורה מיהו אם אין הבע"ד יכולים להמתין עד למחר שנחוצים לדרכם אפשר דשרי דהוי כרבים צריכים לו.

ובערך השלחן סימן תקנ"ד מוקשה וז"ל ואין לשאול על מה שאנו מסיימין אחר קינות בפסוקי נחמה, "תרחם ציון" "שבתי לירושלים" "ביתי יבנה בה" "עוד תפוצנה ערי מטוב".

ומתוך: זהו כתיב תפלה בעלמא, ולא לשם לימוד, והוי כמו שמתפללין "ותחזינה עיינינו" וכיוצא בזה.

האם מותר לומר תהילים בתשעה באב?

יש לחקור האם תהילים מותר לומר בתשעה באב או דינא גם אסור דנחשב כתורה.

הנה בדרך החיים כתב שאין לומר תהילים כלל בתשעה באב, גם אחר חצות.

אבל המגן אברהם כתב סימן תקנ"ד ס"ק ו', מובא במשנה ברורה סימן תקנ"ד ס"ק ז' בפוזנא נוהגין שאין אומרים תהילים ושיר היחוד רק למחרתו אומרים של אמש ושל היום.

ומסיק המגן אברהם דבמדינה זו נוהגין לאמרם במנחה אף על גב דאסור בתלמוד תורה כל היום צריך לומר דסבירא ליה כיון שאומרה דרך בקשה שרי לאומרו במנחה ומה"ט מקילין בתפילין במנחה.

ובהליכות שלמה פרק ט"ו בארחות הלכה הערה 28 מביא שהגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל התיר לומר כל היום תהילים לצורך חולה, וכן בעליה לקבר ביום יארציט החל בתשעה באב.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן
משיב כהלכה שינון ודיעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משוע' ומשנה ברורה

בעניני תשעה באב

א סעודה מפסקת בערב ת"ב. יש לדון בחולה שמותר לו לאכול בת"ב אם חייב בסעודה המפסקת, ואין לדמות ליום הכפורים דהתם הוי מצוה מיוחדת לאכול בתשעה באב? כנ"ל יש להסתפק מי שלא צריך בסעודה זו ובכוחו לצום אף ללא אכילה זאת האם יש עניין באכילה זו?

ב בנוסח הפייט אלי ציון. אלי ציון ועריה עלי זבחי תמידיה ותמוה דפדיון הבן נוהג ופדיוני בכוריה גם בזמנינו ומה יש לקונן על זה?

ג משיח במוצאי שבת. יש להסתפק אם יבוא משיח במוצאי תשעה באב שחל בשבת אם יצטרכו להשלים את התענית או לא, והנה לצד שעקרוה בשנה זו לעשרי פשיטא שאין מה להשלים ויהיה רק יו"ט, אבל לצד שהוא תשלומין יש לדון שיהיה צריך להשלים חיוב התענית של אתמול, דוכי משום דבא המשיח פקע חיובי תשלומין, ונהי דאז ודאי יאה שמחה ולא שייכא אבילות, אבל הרי בט' באב מלבד הדין אבילות יש דין תענית כמו ביום כפור, וכמו שהאר"ך הגר"ז, וא"כ אכתי יהא צריך להשלים חיוב התענית וצ"ע.

ד חידה. באיזה חג אנו עושין זכר לחורבן ולתשעה באב, ומדוע דווקא בחג זה?
ה לילה או יום בת"ב מה עיקר. יש לעיין מה הדין מי שיכול לומר קינות ואיכה או בליל ת"ב או ביומו, מה עדיף, מלשון הגמ' בסנהדרין קד משמע שויבכו העם בלילה ואז נקבע בכייה לדורות?

ו היו צריה לראש. במדרש רבה היו צריה לראש - א"ר הלל בן ברכיה, מלמד שכל מי שבא להציר לישראל נעשה ראש, וצ"ע הרי גם בחורבן בית ראשון וגם בחורבן בית שני המחריבים כבר היו בראש עוד קודם שהחריבו, בנוכחצנר שלט על כל העולם וכנ"ל רומי שלטה בכל העולם, ובמדרש משמע שרק בגלל מאבקם בישראל נהיו לראש וצ"ע.

שאלות בהלכות שבת

ז שאלה טלטול מוקצה ע"י ככר או תינוק. במהלך סעודת ליל השבת שהייתה בחצר ביתם של משפ' באום ראה הרב באום כי על שולחן אחר בחצר, מונחים הארנק שלו שהיו בו 5000 ₪, והמחשב הנייד שלו המכיל מידע חשוב ורב בו הוא משתמש לצורך עבודתו. האם מותר לרב באום לקחת שתי לחמניות, להניח אחת על הארנק ואת השנייה על המחשב ולהכניס את הארנק והמחשב לתוך הבית, אגב הפת המונחת עליהם וזאת מחשש שאם ישארו כל הלילה בחצר, עלולים לגנוב אותם?

ח השבת אבידה של כלי שמלאכתו לאיסור, חידוד. הרב ויידר והרב גורן הלכו יחדיו בשבת בבוקר לאחרי התפילה, מבית הכנסת לכיוון ביתם. בדרכם הם עברו דרך גינה ציבורית והנה הם רואים מתחת לאחד השיחים שני פלאפונים כשרים, על כל אחד מודבקת מדבקה עם שם, והם הכירו את שני השמות. בהנחה שלקויים מצוות השבת אבדה יש גדר של שימוש לצורך גופו, מה שיתיר את טלטול הפלאפונים לצורך השבתם לבעליהם (זו הנחה שאינה פשוטה ואינה מוסכמת על רבים ולכן למעשה יש לעשות שאלת הכם על כך). מותר יהיה לרב ויידר להרים את שני הפלאפונים, אך לרב גורן יהיה מותר להרים רק פלאפון אחד מהשניים. הכיצד?

ט שאלה הכנת תמצית תה מעלי נענע בשבת. הרב דויטש שכח להכין תמצית תה מעלי נענע לכבוד שבת. כדי להכין את תמצית התה, לקח הרב דויטש בליל שבת מסננת, שם בתוכה עלי נענע טריים (שנבדקו לפני שבת מחרקים וכד'), שם את המסננת על פי הכוס, שפך מהמיים מים לכוס אחרת (בתנחה שיש לכוס זו דין של כלי שני) ועירה מכוס זו על עלי הנענע שבמסננת. וכך הכין תמצית תה נענע בשבת. האם מותר לרב דויטש לעשות זאת?

י שאלה - שפיכת משקים בחצר. משפ' אלמגור עשו את סעודת השבת בחצר ביתם. לאחר הסעודה נשארו בכוסות שאריות של: יין יבש, מיץ ענבים ומיץ תפוחים. הגב' אלמגור שהורידה את הכלים מהשולחן שפכה את שאריות השתיה בין השיחים בחצר. האם גב' אלמגור נהגה כראוי?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/י ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לחורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתיב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח אלול

שמות הזוכים לחודשים אייר, סיון, תמוז

הרב שלמה רויז שליט"א ירושלים, הרב שלמה פרוימן שליט"א צפת,
הרב מרדכי פרוש שליט"א אופרים, הרב מנחם שטיבל שליט"א,
הרב יצחק אברהם שליט"א בית שמש, הרב שמעון רפאל חבה שליט"א ביתר

